

Trilema

«És impossible prioritzar a la vegada mantenir les institucions, la unitat d'acció de l'independentisme i avançar cap a l'autodeterminació»

Un trilema és més complex que un dilema. En un dilema s'ha d'escollir entre dues possibilitats i quan se n'agafa una s'exclou l'altra. O és A o és B. Per exemple: llegir un llibre o anar a dormir. En un trilema, en canvi, hi ha tres possibles fets (A,B,C) i si se n'agafen dos, sempre es fa inviable el tercer. I això passa fent qualsevol combinació. Per exemple, si escollim A i C, fem impossible la B. O si escollim B i C, fem impossible la A. Encara queda una tercera possibilitat, que consisteix a escollir A i B i aleshores convertir en inviable la C. Tot això és tan complex com el procés català i, per aquesta raó, posaré un exemple que s'hi basa.

Les tres possibilitats són: Mantenir la solidesa i el prestigi de les institucions catalanes actuals (autonòmiques), sobretot la Presidència i el Parlament (A); unitat d'acció de les forces independentistes (B) i avançar cap a l'autodeterminació (C). En principi, hem vist aquests últims anys que tots tres objectius semblen ser compartits pels principals partits independentistes catalans. També hem constatat que tots tres objectius estan sotmesos a una superpressió constant per part del poder judicial i polític espanyol. Comencem prioritzant B i C, és a dir, la unitat d'acció i avançar cap a la autodeterminació, com va passar de manera decidida des del gener de 2016 fins al referèndum de l'1 d'octubre de 2017. En aquest cas, el trilema ens diu que l'objectiu A (mantenir la solidesa de les institucions) resulta inviable: així ens ho va demostrar l'aplicació del article 155, que va dissoldre les institucions.

Prioritzem ara mantenir la solidesa de les institucions (A) i avançar cap a l'autodeterminació (C) i veurem que esclata la unitat d'acció (B). És a dir, que si es vol simultàniament, sota la pressió judicial espanyola, mantenir la solidesa de la Presidència i del Parlament i avançar cap a la autodeterminació, el joc de majories parlamentàries i el temor a la repressió farà que es trenqui la unitat d'acció. Això va passar després de les eleccions del 21D, fa dos anys, quan es va intentar investir Carles Puigdemont. Va tornar a passar quan es van suspendre com a diputats els presos polítics i ha tornat a passar ara en retirar-li l'escó al president Torra.

En tots tres episodis, la unitat d'acció se'n va anar a Can Pistras. Insisteixo que el requisit d'aquest trilema és la superpressió constant de l'aparell judicial espanyol, i que consti que parlar de superpressió és un eufemisme, ja que es tracta d'una acció judicial barroera que no respecta alguns drets fonamentals.

Per últim, si prioritzéssim A (mantenir la solidesa de les institucions) i B (unitat d'acció), veuríem que la concentració de l'esforç unitari en la protecció de les institucions no permet dedicar-se a avançar cap a l'autodeterminació (C), ja que aquest avenç s'ha de fer en la frontera de la desobediència i comportaria l'atac immediat del poder judicial contra les institucions.

Una primera conclusió d'aquest trilema seria que per avançar cap a l'autodeterminació mantenint la força institucional s'ha de sacrificar la unitat d'acció. Hi hauria un sector més proper a l'1 d'octubre (més decidit a avançar cap a l'autodeterminació i més disposat a desobeir) i un altre sector més institucional, més contemporitzador.

Tanmateix, una segona conclusió més utòpica, situada més en l'arrel del trilema, és que si afluixés la superpressió judicial, l'existència mateixa del trilema s'esmorteria. És a dir, si en lloc d'un sol Tribunal de Justícia de la Unió Europea n'hi hagués més i de més fàcil accés, vigilant estretament els tribunals espanyols i condicionant-ne l'aplicació de les lleis, aleshores potser es podria optar a aconseguir els tres objectius alhora: A, B i C. Més o menys, igual que si es democratitzés la justícia espanyola.

